

Приштина - Ако би „политички дијалог“ Србије и Косова подразумевао спремност лидера двеју независних држава да успешно започну поглавље мира и обостраног разумевања - онда вам још данас потврђујем моју потпуну подршку томе.

Међутим, ако неко у Београду мисли да би тај дијалог значио преговоре о политичком статусу Косова - до тога неће доћи, јер то питање је одавно решено. У том смислу, идеје из Београда о некаквој новој међународној конференцији о Косову делују помало смешно. Наша прва и последња понуда за север независне косовске државе садржана је у Ахтисаријевом плану и Уставу Косова, документима које власти Србије изгледа нису довољно добро прочитале - поручује Хашим Тачи, "председник Владе Косова", у ексклузивном интервјуу за Данас.

Наш саговорник је уверен да ће актуелни проблеми на косовском северу бити решени и да ће барикаде бити уклоњене, али постепено и без употребе насиља. Како истиче, од барикада највећу штету има српско становништво, које су тамошње криминалне структуре, употребом „отровне комбинације национализма и бандитизма, ставиле у обруч“. Север ће се, каже он, интегрисати у систем Косова, и то временом, кроз „процес стварања и одржавања поверења“, а не спектакуларним полицијским акцијама. У сваком случају, све што "Влада Косова" предузима у вези с најосетљивијим питањима, предузима у тесној сарадњи с њеним међународним партнерима, истиче Хашим Тачи, оцењујући да се „својеглава политика“ на простору бивше Југославије може приметити само у поступцима власти Србије.

За почетак, када намеравате да посетите Београд? Под којим условима?

- Тог дана кад будем званично позван, као премијер Републике Косово.

Како коментаришете оцене да ће Косово постати уистину независно тек онда када

га Београд буде признао?

- Наравно да такве процене треба разумети само у контексту симболике коју садржи појам доброг суседства. Таква оцена је симболичка, али нема неке везе са реалношћу. Косово је независна држава, независно од тога да ли је призната од стране Србије или не. Добросуседски односи су веома важни за нову државу као што је Косово, ми бисмо да имамо добросуседске односе са свима - укључујући и Србију - међутим, постојање и развој Косова од тога не зависи.

Претходних година сте више пута изјављивали да вам званичници из Београда у неформалним сусретима „признају“ да је Косово за Србију „изгубљено“. Да ли се њихова незванична реторика променила?

- Не, није. И дан-данас ови сусрети и разговори се обављају паралелно, под знаком „незванично“ и „званично“. Званично, Београд се придржава свог тобожњег радикалног курса непризнавања, док - незванично и појединачно, скоро сви ваши политичари не презају да признају да је за њих Косово изгубљено, превазиђено и посве безначајно питање у односу на актуелне проблеме с којима се Србија суочава.

Зашто сте инсистирали да, поред особља Еулекса, на прелазе Јарине и Брњак буду распоређени и полицајци и цариници Косова?

- Због тога што присуство косовске полиције и царине по међудржавним граничним прелазима подразумева присуство институција државе Косово. Институционално присуство и контрола државних граница је наша уставна, регионална и међународна обавеза.

У ЕУ кажу да је косовско особље на прелазима у „минималном и симболичном броју“ и да нема разлога за противљење Београда, јер се суштински ништа није променило и да је све у складу с Резолуцијом 1244. То је у супротности с вашом причом да је потврђен интегритет независног Косова. Како оцењујете коментаре из ЕУ?

- Да вам кажем, сви - па и ви - слободни су да тумаче стање на северу наше државе онако како желе. Штавише, у истом светлу можете да тумачите и изјаве које долазе из Брисела; то исто ради и ваша влада у Београду. Међутим, то не значи да су таква тумачења чињенично и објективно истинита. То су тумачења за унутрашњу употребу. Оно што се објективно зна је да смо ми 25. јула 2011. потврдили државни интегритет Косова на целој својој територији. Због такве, објективне чињенице, настало је толико беспотребног незадовољства, отпора, барикада и насиља према Кфору и Еулексу. Због те објективне чињенице криминалне структуре на северу наше државе се данас осећају да им се стеже обруч; због тога настављају да се опиру употребљавајући већ одавно познату и превазиђену технологију - отровну комбинацију национализма и бандитизма.

Какво решење очекујете за барикаде које су поставили Срби на северу Косова? Да ли Приштина намерава да крене у акцију њиховог „чишћења“? Да ли сте о томе разговарали с представницима земаља чланица ЕУ и САД?

- Изнад свега, Влада Републике Косова ће наставити да води мирољубиву и рационалну политику према северу и тамошњем становништву. Изузетно је важно стално наглашавање овога. Сви се слажемо да политика „барикадирања“ највише штети тамошњем српском становништву и да је посве бескорисна у било каквом политичком контексту. Шта год тамо било предузето од наше стране, увек ће бити у сарадњи и координацији с међународном заједницом и нашим партнерима. Да поновим - смиривање и интегрисање севера у оквиру државних институција видим као свеобухватан социо-политички и социо-економски процес, не као тренутни догађај или спектакл сукобљавања. Ради се о дугорочном процесу стварања и одржавања поверења, а никако о некаквом државном насиљу или полицијском „чишћењу“.

Колико би још времена те барикаде могле да опстану, и од чега то зависи?

- Не још дуго. Већ су уочљиви проблеми који су настали у смислу свакодневног и све већег отежавања услова живота тамошњег становништва - са безбедносне и економске стране. Сваким даном је све више инцидената, рањавања, безакоња. Самоизолација на крају води ропству криминалцима и лажним патриотама, којима је ово ништа до привремене зараде. Жалосно је видети да је тамошње становништво барикадирањем, у обручу тих криминалних структура, довело себе у јако незавидан положај. Наравно да би сада свако најрадије уклонио те барикаде, али им то тешко иде због већ уходане индустрије криминала, старих психолошких баријера и свеопштег политичког менталитета, који етничку сегрегацију сматра узвишеним националним и културним чином. Међутим, баријере у глави и мржња у души нису ни политичка. ни економска

категорија. Од њих се, авај, не живи. Да вам одговорим - значи, барикаде ће бити уклоњене. То ће се урадити постепено и без насиља од стране институција које су задужене за безбедност на читавом Косову. Уверен сам да се нико неће одупрети њиховом уклањању - и то под изговором да је проходност путева и слобода кретања у корист свих. Такође, све ово што се одвијало протеклих седмица биће заборављено; све то непотребно избијање мржње, нетрпељивости и насиља није ништа променило ни на косовској, ни на српској, а нарочито не на међународној политичкој сцени. Косово ће наставити да буде независна држава унутар својих административних граница, упркос свему.

Власти у Београду, али и опозиција у Приштини, тврде да акција преузimana контроле на прелазима није била успешна, као што тврдите, јер ти прелази сада не функционишу, као и да је "Влада Косова" на целом северу успела да „заузме“ 400 квадратних метара територије. Који је ваш одговор на те коментаре?

- Мислим да сам на ово већ одговорио. Тумачења и коментарисања су, наравно, бескрајна и слободна. Што се нас тиче, Косово данас функционише као територијална и административна државна целина. Као такво ће и наставити да се развија, из дана у дан. Ситуација по државним граничним прелазима на северу је неупоредиво боља него што је била, рецимо, пре годину дана - а биће много боља годину након. Дакле, ради се о једном институционалном процесу. Можда ће тај процес изгледати врло спор неком појединцу - или врло досадан појединим медијима - међутим, функционисање државних институција није позоришни чин, оно се не одвија преко спектакла или свакодневних драматизовања.

Приликом акције „Роса“ у јулу, као и сада, с ким сте у међународној заједници договарали своје кораке? Ко су ваши главни међународни савезници? У Београду се у том контексту најчешће помиње амерички амбасадор Дел?

- Све релевантне међународне инстанце које се ангажују за Косово - и на Косову - биле су упознате са неопходношћу потврђивања државног присуства Косова на северу своје територије. Много грешите ако сматрате да би Влада Републике Косово деловала својеглаво око толико озбиљних питања. Ништа важно се на Косову не дешава без сарадње и координације с међународном заједницом. То су наши партнери у изградњи слободног и демократског друштва - стога ваше питање сматрам сувишним и подразумевајућим. Да вам искрено кажем, што се тиче својеглаве политике, бар на просторима бивше Југославије, она се назире само преко поступака Владе Републике Србије. Плашим се да таквом политиком ваша власт угрожава европску перспективу

Србије и благостање становништва.

Шта следи на северу Косова? Које акције "Влада Косова" намерава да спроводи у будућности? Хоће ли бити нових акција „Роса“?

- Све више, сваким даном, бићете сведоци изградње сарадње и консензуса између институција државе Косово и српског становништва на њеном северу. У то сам уверен. Такав процес сарадње је вођен једним, јединим циљем - побољшањем добробити и суживота у заједничкој нам држави. Оно чему ћете сведочити је наставак напора косовске владе да служи и помогне сваком грађанину Косова, без обзира у ком региону живи, које је етничке или верске припадности. На Косову, полицијске акције против једног дела становништва - а то је, сматрам, прикривена бит вашег питања - су недозвољене, неуставне и немогуће. Нешто слично на Косову не постоји већ 12 година. Наша полиција је произашла из концепта јавног сервиса; она није ни политичка полиција, нити је под директном контролом политичких власти. Можда је код вас у Србији другачије.

Шта мислите о идејама о политичком дијалогу Београда и Приштине, који би уследио после техничког, као и о међународној конференцији за Косово, што заговарају неки представници власти у Београду?

- Ако се под „политичким дијалогом“ овде подразумевају преговори око политичког статуса Косова - до тога неће доћи. То је питање решено већ поодавно: фактички је то урађено 1999, док је правно то формулисано и примењено од 17. фебруара 2008, након усвајања Ахтисаријевог предлога и проглашавања независности - на крају трогодишњег, исцрпљујућег преговарачког процеса у Бечу. Косово, као независна и суверена држава, је данас непромењива политичка чињеница. С друге стране, ако се под „политичким дијалогом“ подразумева спремност лидера двеју независних држава да успешно започну поглавље мира и обостраног разумевања - онда вам још данас потврђујем моју потпуну подршку томе.

Исто мишљење делим и око заговарања идеје о некаквој „међународној конференцији за Косово“. То је, такође немогуће, пошто Косово као држава није горуће питање региона. Ових дана је ситуација на Косову доспела до међународних наслова због дугогодишње владавине безаконја на северу њене територије - а не због признате државности.

Овде не могу а да не приметим да су овакве идеје помало смешне: држава Србија је до сада учествовала у низу конференција и преговарачких процеса око Косова, почев од Рамбујеа 1999, па све до Беча 2005 - 2007. године. И сваки пут би њена власт својеглаво напуштала, одбијала и противила се предлозима који би оданде произашли као једина могућа прихватљива решења - не само за Косово и његово становништво, него и за највећи део међународне заједнице. Таквим одбијањем су српске власти увек потврђивале да су у конфликту са веком у којем живе. Али, ми не можемо да се вратимо у прошлост само због тога што власти Србије сматрају да им је ту лакше да се сналазе.

Шта је за Приштину „последња понуда“ када је реч о статусу севера Косова?

- Прва и последња понуда су решења предвиђена Ахтисаријевим планом, а такође и Уставом Републике Косово. Пре него што ме прекинете: пажљиво читање ових докумената - читање, елем, никад није до краја обавило од стране српских власти - расветљава готово бескрајне могућности које се пружају у контексту људских и политичких слобода, заједничког живота, очувања и развијања етничког и културног идентитета. То су могућности које су, одговорно тврдим, до сада непримењене по региону бивше Југославије - а нарочито нису примењене у Србији, имајући у виду тежак статус албанског становништва у Прешевској долини, позицији бошњачког/муслиманског становништва у Санџаку, али и зачуђујуће забрињавајућу ситуацији у Војводини. Значи, снажно учествовање на централном нивоу власти, широка локална децентрализација, потпуна и аутономна општинска власт предвиђена нашим Уставом - и примењена сада већ четири године - представљају демократске карактеристике веома напредних друштава. Косово можда не спада међу најразвијеније државе на Балкану, али њене младе институције почивају на изузетно напредним и демократским основама. Е, сад, нешто сасвим друго је то што у Влади Србије вероватно нико није до краја прочитао - или разумео - ни Ахтисаријев документ, ни Устав Републике Косово, а ни спремност косовских власти на дијалог и договор.

Да ли је инсистирање Приштине на „завођењу реда“ на северу знак да је јужно од Ибра српско питање решена ствар?

- Дословце, не разумем ваше питање. Ваш начин употребљавања ових појмова ми звучи - благо речено - мало увредљиво за овај ниво разговора. „Завођење реда“ или „српско питање“ се овде наглашавају као полицијско-политичке категорије. Бојим се да немате довољног знања о друштвеним, политичким и институционалним реалностима на Косову.

Косово није ни полицијска држава, а ни етно-деспотска, у којој се врши насиље над једним етничким и културним идентитетом. Таква реалност је, на несрећу, постојала током страховладе насиља српских власти пре деценију и висице; у много чему, државност Косова је последица такве реалности. Нешто слично више никада неће постојати на овим поднебљима. Да се вратимо: нити се ради о било каквом полицијском „завођењу реда“ - иначе, историјски, бар за нас, веома „српским“ појмом - нити сматрам да на Косову постоји „српско питање“ у смислу институционалне, животне претње опстанка једне етничке заједнице. На Косову живе и постоје Срби, који заједно са Албанцима и осталим заједницама чине данашњу младу државу. Што ће они више учествовати у јавном животу и развоју Косова, то ће Косово више бити заједничко и просперитетно.

Да ли ће истрага Еулекса о наводима из извештаја Дика Мартија о трговини људским органима помоћи да се „спере љага“ с Косова (то је термин који су користили и коментатори и медији у Приштини)? Да ли ћете ви лично и ваши сарадници сарађивати у тој истрази, с обзиром на то да се у Мартијевом извештају помињете као осумњичени? Као "председник Владе Косова", можете ли да гарантујете безбедност сведоцима у овој истрази?

- Већ сам небројено пута поновио моју апсолутну спремност за максималну сарадњу у процесу расветљавања ове измишљотине. Сматрам да је сувишно да и овде затражим што бржи почетак детаљне, независне и свеобухватне истраге око ове злонамерне и опасне инсинуације. Наравно, такође сматрам обавезним да се, након потврђивања њене правне и моралне неодрживости, затражи директна одговорност свих оних који су ову лаж осмислили и израдили.

Ахтисаријевим планом је предвиђено оснивање јавног ТВ сервиса за потребе косовских Срба. То још није реализовано. Када ће се тај сервис основати, и, по вашем мишљењу, како - у оквиру Радио-телевизије Косова или као самостална медијска кућа?

- Чим буде завршено кориговање, комплетирање и изгласавање новог закона о јавном емитовању у Републици Косово, почеће и рад на оснивању новог телевизијског канала на српском језику - у оквиру јавног сервиса Радио-телевизије Косова. За све нас, ово спада међу приоритете који произилазе из Ахтисаријевог документа и нашег Устава - и на чије примењивање смо спремни већ три године. Убеђен сам да ће за српско становништво широм Републике Косово ово бити велика могућност за стварање и развијање смисла заједнице, како унутар саме српске заједнице, тако и између ње и других заједница на Косову. Овај пројекат сматрам веома вредним и значајним и има моју

потпуну подршку.

Долази ли у обзир да се о стању на прелазима Јаринџе и Брњак разговара у оквиру бриселског дијалога Приштине и Београда?

- Мислим да је то питање завршено. Дијалог у Бриселу се не води око државности Косова, него о начинима како да та државност буде унапређена у контексту регионалне сарадње и доброг суседства са Републиком Србијом. Таква сарадња и добросуседство су теме о којима ће Република Косово увек бити спремна да разговара и сарађује.

(Данас)